«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

Энсиэли

2014 сыл Олунньу 5 күнэ Сэрэдэ № 15-16 (10972)

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастың хаһыата»

БЭҔЭҺЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын мунньаҕыттан бэлиэтээһиннэр

Улуус баһылыга А.П. Атласов ааспыт нэдиэлэ сүрдээх тыҥааһыннаах буолбутун бэлиэтээтэ. Ол курдук, тохсунньу 29 күнүгэр улуус делегацията Чурапчыга спортивнай оонньуулары тэрийиигэ уопут атастаһан кэллэ. Бу «Манчаары оонньууларыгар» правительство дьаһала өссө 2011 сыллааахха тахсыбыт, ол түмүгэр үп өттүнэн эрдэ быһаарыллан үлэлииргэ быдан табыгастаах балаһыанньа үөскээбит.

Тохсунньу 30-31 күннэригэр улууска республикатааҕы маассабай информация көрүҥнэрин Күннэрэ буолан ааста. Манна 50-ча журналист балтараа күн улуус бары нэһилиэктэригэр 5 бөлөҕүнэн сылдьан олоҕудьаһаҕы, үлэни-хамнаһы ыксса билистилэр. Тохсунньу 31 күнүгэр улуус киинигэр Бэчээт уонна телерадиовещание дьыалаларыгар департамент коллегиятын мунньаҕар биһиги улууспутугар ыытыллар VI спортивнай оонньуулары информация өттүнэн өйөөһүн туһунан боппуруос көрүлүннэ. Эбиэттэн киэнэ киин библиотекаҕа департамент салайааччыта Филипп Пестряков уонна республика хаһыаттарын, телевидениетын баһылыктара улуус актыыбын кытта көрсөн кэпсэттилэр.

Бу күн улууска бастакы бизнес-форум хас да сиринэн ыытыллыбытыгар 150-ча киһи кыттыыны ылла.

* * *

Субуотаҕа республика Президенэ Е.А. Борисов улууска тахсан Искра нэһилиэгэр эдэр баһылыктары кытта көрүстэ, республикаҕа билигин 70 эдэр баһылыктар талыллан үлэлии сылдьаллар. Кулун тутарга иккис көрсүһүүгэ эдэр баһылыктар производство биир салаатыгар бырайыактардаах кэлэллэригэр сорудахтанна.

Ити күн киэһэ 8 чаастан дьаһалта дьиэтигэр республика министрдэрэ, бөдөҥ ведомстволар салайааччылара тахсан VI спортивнай оонньууларга бэлэмнэниигэ үлэ тэтимин, итэҕэстэрибыһаҕастары ырыттылар. Президент хас биирдиилэригэр чопчу сорук туруорда, онон VI оонньууларга бэлэмнэнии тэтимэ мантан антах өссө түргэтиэхтээх.

* * *

Планеркаҕа VI спортивнай оонньуулары сүрүннүүр координационнай сэбиэт салайааччыта И.В. Яковлев оонньууларга бэлэмнэниинэн быһаччы дьарыктанар структураны уонна соруктары билиһиннэрдэ. Ол курдук транспорт, сибээс, эмптомп, ыалдьыттары көрсүү, олохтоохун, аһылыгынан хаа-ччыйыы о.д.а. элбэх боппуруостары сүрүннээһин уонна хонтуруол ситимэ оҥоһуллубутун, мантан салгыы сэбиэт анал былаанынан бэлэмнэнии үлэлэрин күннэтэ бэрэбиэркэлээн, тэрийсэн үлэлиэхтээх.

* * *

Село баһылыга А.Г. Новгородов, оонньуулар штабтарын салайар И.Р. Попов иһитиннэриилэригэр VI оонньууларга бэлэмнэнии туруга таарыйылынна.

Бэлиэтэннэ В. КАСЬЯНОВ

VI спортивнай оонньуулары көрсө

БЭЧЭЭТ ТЫЛЫНАН КӨМӨЛӨҺҮӨХТЭРЭ

Нам улууһугар республика норуоттарын VI спортивнай оонньуулларыгар бэлэмнэнии чэрчитинэн тохсунньу 30-31 күннэригэр маассабай информация республикатааҕы көрүҥнэрин Күннэрэ буолан аастылар. Манна 50-ча журналист 5 бөлөҕүнэн улуус бары нэһилиэктэригэр сылдьан олохтоохтору кытта көрсөн, биирдиилээн тэрилтэлэринэн кэрийэн үлэнихамнаһы сиһилии билистилэр. Бу бөлөхтөргө «Саха» НКИК вице-президенэ Тарас Тарасов, радиоттан Василий Посельскай, «Эдэр саас» хаһыат редактора Прокопий Бубякин, «Кэскил» хаһыат корреспондена Анатолий Павлов – Дабыл, «Чолбон» сурунаалтан Иван Осипов – Ойуур курдук биллэр журналистар кыттыыны ылылар.

Былаан быһыытынан барыта орун-оннугар этэҥҥэ ааста, журналистар нэһилиэктэр дьонноро-сэргэлэрэ кинилэри истиҥник көрсүбүттэрин, саха дьонун сиэринэн хас нэһилиэк аайы аһынан-үөлүнэн хатаҕалаабыттарын махтана бэлиэтээтилэр. Дьаһалта, тэрийэр комиссия өттүттэн бу журналистскай десаҥҥа улуус олоҕун сырдатыыга балаһыанньаны хайдах баарынан, үтүө өрүттэри сэргэ итэҕэһи-быһаҕаһы тумнубакка сырдаталларыгар баҕа санаа этиллибитэ.

Тохсунньу 31 күнүгэр киэһэлик киин библиотекаҕа олохтоохтору кытта көрсүһүүгэ Партизан бөһүөлэгэр сылдьыбыт «Бичик» кинигэ кыһатын үлэһитэ Линда Иванова оскуола сабыллыбытынан оҕолору үөрэтиигэ улахан кыһалҕалар үөскээбиттэрин долгуйан туран кэпсээтэ, Салбаҥҥа, Таастаахха тахсыһа сылдьыбыт Василий Посельскай саха ынаҕар болҕомто ситэтэ суоҕун, ыраах нэһилиэктэргэ оонньууларга бэлэмнэнии үлэлэрин туһунан дьонсэргэ информацията суоҕун бэлиэтээтэ. Анатолий Павлов – Дабыл «Кэскил» хаһыакка сурутуу олус кэмчитин, оннооҕор алын кылаас учууталлара маннык хаһыат баарын соһуйа истэллэрин, ити түмүгэр оҕолор уонна учууталлар оскуола, иитии үлэтигэр наадалаах информацияны ылбаттарын сэмэлээн эттэ.

Сотору кэминэн Нам улууһугар нэһилиэктэр олохторун, үлэлэрин, ситиһиилэри кэккэ итэҕэстэри-быһаҕастары ахтан туран республика журналистара бэйэлэрин хаһыаттарыгар, телевидениеҕэ уонна радиоҕа матырыйаалларын таһаарыахтара. Бу бары өттүнэн бэлэмнэнии үлэлэргэ уонна уопсайынан даҕаны инники олохпутугар туһалаах буоларыгар саарбахтаабаппыт. «Туора харах – кыраҕы» диэбит курдук мантан салгыы ханнык салааларга, туох өрүттэргэ болҕомтону уурар наадатын бу ыстатыйалартан, биэриилэртэн билиэхпит, олохпутун тупсарарбытыгар төрүөт оҥостуохпут.

Департамент салайааччыта Филипп Пестряков бу журналистскай десант уонна ыытыллыбыт Күннэр биһиги улууспутугар информационнай өйөбүл быһыытынан тэриллибиттэрин тоһоҕолоон бэлиэтээтэ уонна хаалбыт биэс ыйга журналистар Нам улууһун болҕомто киинигэр илдьэ сылдьалларыгар сорук туруорда.

Бэйэ информ.

Дьиэ кэргэн – олох оҥкула

ҮЛЭҺИТ ДЬОН БЭЛИЭТЭННИЛЭР

Тохсунньу 31 күнүгэр Аллараа Бэстээх бөһүөлэгэр транспорт техникумун дьиэтигэр «Дьахтар түмсүүлэрэ уонна былаас органнара дьиэ кэргэн, демография уонна социальнай политика боппуруостарын сайыннарыыга бииргэ үлэлэһиилэрин туһунан» диэн ааттаах-суоллаах семинар-мунньах буолла. Мунньаҕы СР дьахтар сойууһун тэрилтэтэ, СР ыччат уонна дьиэ кэргэн политикатын министерствата, СР СБТ транспортнай техникума тэрийдилэр. Манна 7 киин улуустартан: Амматтан, Намтан, Хаҥаластан, Мэҥэ Хаҥаластан, Тааттаттан, Чурапчыттан, Уус-Алдантан делегаттар кэлбиттэр. Хас биирдии делегация састаабыгар дьахтар сэбиэтин председателлэрэ, дьиэ кэргэн отделын салайааччылара, холобур буолар дьиэ кэргэн далбар хотуттара, түмсүү көхтөөх чилиэннэрэ кыттыыны ылылар.

Семинар аһыллыан иннинэ киирии тылы СР дьахталларын сойууһун председателэ В.И. Кириллина эттэ. Кэлбит улуустартан дьахтар сэбиэтин-председателлэрин биир-биир билиһиннэрдэ. Нам улууһун председателин С.Д. Кобякованы көхтөөх, тэрээһиннэри кыайахото ыытар, үгүс идеялаах уонна үлэтэ-хамнаһа атыттарга холобур буолар диэн ордук чорботон бэлиэтээтэ. Ити кэннэ СР ыччат уонна дьиэ кэргэн политикатын министерствотын отделын салайааччыта А.В. Пермякова улуустартан киирбит дьиэ кэргэн отделларын сүрүннүүр салайааччыларын билиһиннэрдэ. Нам улууһун дьаһалтатын дьиэ кэргэн отделын сүрүннүүр специалиһын Т.Н. Степанованы биир уопуттаах салайааччынан ааттаата. Онон дьоммут аатын хоһолобур оҥостон этэллэрин киэн тутта иһиттибит.

Бастакы дакылааты СР ыччат уонна дьиэ кэргэн политикатын министрин солбуйааччы Пяткина Т.Н. «Саха республикатыгар дьиэ кэргэн уонна демография боппуруостарын олоххо киллэрии» туһунан былырыыҥҥы даанайдарга олоҕуран кэпсээтэ. Общественнай түмсүүлэргэ сыһыаннаах сокуоннар тустарынан СР Ил Түмэн наукаҕа, үөрэхтээһиҥҥэ, культураҕа, СМИ уонна общественнай түмсүүлэр дьыалаларыгар бастайаннай комитет председателэ Григорьева А.А. иһитиннэрдэ. Ити курдук семинар тематыгар сыһыаннаах дакылааттары СР үлэлээх уонна социальнай көмүскэллээх буолуу министрин солбуйааччы Винокурова О.А., СР тыа хаһаайыстыбатын министрин солбуйааччы Афанасьева А.В уонна политическай партиялартан Андреева А.Е., Черепанова А.П, Шишигина Ф.В. аахтылар. Салгыы Дьокуускайга оҕону иитэ ылар дьиэ кэргэттэр түмсүүлэрин председателэ Н.А. Корякина уопут үллэһиннэ.

Хас биирдии дакылааччыт кэнниттэн улуус представителлэрэ араас боппуруостары хото биэрдилэр. Семинар түмүгүнэн В.И. Кириллина наҕараадалары туттарда. Нам улууһун Үөдэй нэһилиэгин кыттыылааҕа Татьяна Николаевна Обутова республикатааҕы кэтэхтэн көрүү күрэххэ бастыҥынан бэлиэтэннэ. Кылгастык билиһиннэрдэххэ, ааспыт сылга, тыа сирин сылынан «Мин дьылҕам – тыа сирэ» диэн дьиэ кэргэн экономикатын сайыннарыыга туһуламмыт күрэх улуустарынан ыытыллыбыта. Хас биирдии кыттааччыга буклет оҥорон республикатааҕы хамыыһыйаҕа туттарбыттара. Онон кыайыы туоһутун Т.Н. Обутова үөрүүлээх быһыыга тутта. Маны таһынан Нам улууһуттан 6 киһиэхэ сертификат биэрдилэр. Онон дьахтар сэбиэтин үлэтин түмүгүнэн улууспут үлэһит дьахталлара республика таһымыгар бэлиэтэннилэр.

М. ПЕТРОВА

Миграционная служба информирует

ФИКТИВНАЯ РЕГИСТРАЦИЯ

25 декабря 2013 года в «Российской газете» опубликован Федеральный закон от 21 декабря 2013 года № 376-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации», который вступил в силу с 4 января 2014 г., согласно которому в закон Российской Федерации от 25 июня 1993 г. № 5242-I «О праве граждан Российской Федерации на свободу передвижения, выбор места пребывания и жительства в пределах Российской Федерации», в Уголовный Кодекс Российской Федерации, в Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях внесены существенные изменения, направленные на усиление миграционного законодательства Российской Федерации в части ужесточения наказания за нарушение правил регистрации граждан Российской Федерации, постановки на миграционный учет иностранных граждан и лиц без гражданства на территории Российской Федерации.

С введением новых изменений в законодательство Российской Федерации правила регистрации по месту пребывания будут упорядочены и будет снята насущная проблема с так называемыми «резиновыми домами, квартирами».

Штрафами будут наказываться собственники квартир, в которых живут незарегистрированные граждане, и по «гостям». Но строже всего, вплоть до уголовного наказания, будет караться «фиктивная регистрация».

Согласно новым положениям закона, если граждане (граждане Российской Федерации, иностранные граждане, лица без гражданства) не проживают в квартирах, в которых они зарегистрированы, поставлены на миграционный учет, то имеет место факт «фиктивной регистрации».

За фиктивную регистрацию гражданина РФ по месту пребывания или месту жительства, а также за фиктивную регистрацию иностранного гражданина либо лица без гражданства предусмотрен штраф в размере от 100 тысяч до 500 тысяч рублей, либо принудительными работами на срок до 3 лет, либо лишением свободы на срок до 3 лет.

Аҕыйах тыл минньигэс

ЧУЛУУ ЭЙДОС-ПЕДАГОГ

Москва куоракка ааспыт сыл сэтинньитигэр «Эйдос» диэн Аан дойдутааҕы эвристическэй олимпиада ыытыллыбыта XV-с үбүлүөйүнэй сылынан анаан конференция ыытыллыбыта. Бу конференцияҕа чулуу эйдос-педагогтар, үөрэнээччилэр, оскуолалар наҕараадаламмыттара. Ол курдук, эйдос-педагогтар ортолоругар 50-ча финалистан 10 кыайыылааҕы талалларыгар биһиги учууталбыт, французскай тылын учууутала, Елизавета Иннокентьевна сыралаах үлэтэ сыаналанан «Лучшего эйдоса - учителя» диэн бочуотунай наҕарааданы ылла. Хас да сыл кини салайыытынан биһиги оскуолабыт выпускниктара Иванова Нарыйа, Охлопкова Ньургуйаана, Куличкина Ира, Мордосова Надя, Местникова Күннэй, Лыткина Айсена французскай тылга «Эйдос»-олимпиадаҕа кыттыбыттара.

Оля ШЕЛКОВНИКОВА, ХСФЛ, ТО «Репортер»

Александр АТЛАСОВ, улуус баһылыга: «ЫАРАХАТТАРТАН ЧАҐЫЙБАККА, КҮННЭЭҐИНЭН ДУОҺУЙБАККА»

Улуус баһылыга Александр Атласов дуоһунаһыгар киирэн үлэлээбитэ 100 күнэ Саҥа дьыллааҕы каникулларга түбэспитэ (тохсунньу 4 күнүгэр), онон бастаан-утаа хаһыат 2014 сылга биир бастакы нүөмэригэр бу түгэнинэн сибээстээн киэҥ интервью таһаарыахха диэн буолбута. Ол кэннэ Александр Павлович ыксаабакка, улуус дьаһалтатын отчуотугар дьон-сэргэ тылынөһүн истэн, сорох өттүнэн нэһилиэнньэ сүрүн ыйытыктарыгар сиһилии хоруй быһыытынан отчуоттар кэннилэриттэн бу интервьюну таһаарар ордук буолуоҕа диэн эппитинэн сибээстээн бүгүн аҕааччыларбыт болҕомтолоругар таһаарабыт.

■ Интервью

Корр: *Александр Павлович, Нам улууһун баһылыгынан быыбарданан баран үлэлээбит 4 ыйгар саамай уустук, ыарахан да диэтэххэ, өрүттэринэн ханнык хайысханы этиэҥ этэй?*

– Бюджеппыт сүрүн тутула субсидия, трансферт, тус бэйэбит дохуоппут 100-тэн тахса мөлүйүөн солк. эрэ. Ити, биллэн турар, тутуу буоллун, тыа хаһаайыстыбатын салааларын сайыннарыы, предпринимательствоны атаҕар бигэ туруоруу буоллун – баҕа санаабытыгар эппиэттээбэтэ чуолкай. Быыбарга туруорбут программабын толоруу үксэ үптэн тутулуктааҕа өйдөнөр.

Аны ааспыт сыл атырдьах ыйыттан аан дойдуга үп кризиһин тыына номнуо биллэн республикаҕа министерстволарынан, ведомстволарынан, улахан тэрилтэлэринэн бюджеты кэмчилээһин күүскэ барда. Аҥардас халаан уутун алдьатыытын туоратыыга 900-тэн тахса мөлүйүөн солк. бюджет араас ыстатыйаларын сарбыйан, быһан-отон мунньан туһанылынна.

Иккиһинэн, улууспутугар иэс-күүс мунньуллубута, маны толуйууттан, төлөөһүнтэн хайдах да куоппатыҥ эмиэ биир улахан кыһалҕанан буолар. 2013 с. түмүктэниэр диэри сороҕун быһаара сатаатыбыт, онтон-мантан үп көрдөөн, сороҕун бэйэбит кэмчилээммит. Ити курдук 32 мөл. солк. иэстэн төлөрүйдүбүт. Оттон алтынныы 1 күнүгэр барыллаан 80-ча мөл. солк. иэстээхпит биллибитэ. Бу хантан, хайдах үөскээн тахсыбытыгар тохтообоппун, ханнык баҕарар үлэҕэ иэс-күүс син биир баар буолара биллэр. Сороҕо кэккэ тутуулларга, холобура, «Үтүө дьыалалар» программаҕа, кыттыгас үбүлээһин (софинансирование) сыл түмүгэр мунньуллубутугар сытар. 2013 сылга олорор дьиэлэри капитальнай өрөмүөннээһиҥҥэ, модернизация программатынан 12-14 мөл. солк. федеральнай, республиканскай бюджеттэртэн кэлбитэ, онно олохтоох бюджет кыттыгас үбүлээһинигэр иэстээх тахсыбыппыт.

Үөһэ эппитим курдук үлэни киэҥник, далааһыннаахтык ыытар инниттэн иэскэ-күүскэ хайа эрэ өттүнэн бааллыахха сөп, ол эрээри, бэйэ кыаҕын учуоттаан, аҕаан-суоттаан үлэлиир быдан ордук. Инники өттүгэр үбү туһаныыга, туттууга реальнай, олохтоох киирэр, инники өттүгэр үпкэ наһаа оҕустарбат курдук прагматичнай политиканы ыытарбыт наада.

Манна эбэн эттэххэ, биһиги улууспутугар республика норуоттарын VI-с спортивнай оонньуулар ыытыллыахтаахтара биллибитэ 3 сыл анараа өттүгэр этэ. Билигин бу оонньуулларга лаппа бытаарыы тахсыбытыгар кими да буруйдаан этэр-тыынар кэрэгэй буолуоҕа, манна «Азия оҕолоро», «Манчаары оонньуулара», «Олоҥхо ыһыаҕа» о.д.а. улахан тэрээһиннэр туорайдаспыттара, ордук үбүлээһин өттүнэн, өйдөнөр. Ол эрээри оонньуулардыгын үбүлээһин, объектары силигэр тиэрдии дьаһала саҥа илии баттанаары сылдьар, үппүтүн дьэ кэлэн быһаарса сылдьабыт. Ити курдук бириэмэ бөҕөнү эрдэттэн дьаһаныы бытаарбытын түмүгэр оонньуулардыт бу ыган кэлбиттэрин кэннэ үмүрү тутарбыт уустук уонна ыарахан өрүтттэрдээх.

Өссө төгүл этэбин: билигин кэлэн кимиэхэ эрэ буруйу соҥноохунунан дьарыктаммакка, баары баарынан этэрбит наада. Бу туһунан отчуоттарга аһаҕастык иһитиннэрбиппит. Ооньуулары син биир сөптөөх таһымҥа эрийэн ыытыахпыт, онуоха түмсэрбит, ханнык да сэлээннэһиини таһаарбакка, «миэнэ-эйиэнэ» диэн араарсыбакка биириҥэ буоларбыт наада.

Корр: *Аны улуус дьаһалтатын саҥа састаабыгар киирдэххэ: сорохтор баһылык бастакы солбуйааччытын тоҕо атын улуустан анаата, быыһыгар быыбар кэмигэр утарбыттары уураппакка үлэлэтэр, өссө дуоһунаһыгар үрдэтэр, ити курдук эҥин элбэх этиилэр, сурахтар, араас комментарийдар бааллар... Ону биир тылынан, түмэ тардан туох диэн быһаран этиэххин сөбүй?*

– Бастатан, улуус мунньаҕар бэйэбит көрүүлэрбитин түмэн, саахылаан, үлэ интэриэһинэн салайтаран дьаһалта саҥа структуратын бигэргэппиппит. Депутаттар маны өйөөбүттэрэ, оттон биирдиилээн кадрдарга тиийдэххэ сүрүн принцип биир этэ: бэйэтин дьыалатын үчүгэйдик билэр, салайар уопуттаах, сөптөөх үөрэхтээх, урукку өттүгэр бөрүкүтэ суох дьыалаларга сыстыбатах специалистары сүрүннүүр дуоһунастарга анаабытым.

Чахчы, бастакы солбуйааччы Яковлев Артур Янович Нь урба улууһуттан төрүттээх, ол эрэн кини 20-чэ сыл республикаҕа араас таһымнаах салайар үлэҕэ сылдьан улаханнык уопутурда, Нам улууһун тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэлэрин үлэлэрин, потенциалларын эндэппэккэ билэр. Онон, бэйэм бигэ санаабар, улууспут сүрүн салаатын – тыа хаһаайыстыбатын – маннык таһымнаах салайааччы кыайа тутуоҕа. Оннук дьоҕурдааҕын уонна үлэни системалаахтык тэрийэрин биир кэмҥэ тыа хаһаайыстыбатын министерствотыгар биириҥэ үлэлээбит буолан билэбин. Артур Янович кооперация уонна предпринимательство эйгэтин үчүгэйдик билэр, маны сайыннарыыга көрүүлэрин уопсай сүбэнэн олохтоох киллэрдэҕинэ уопсай дьыалаҕа туһалаах буолуоҕа.

Манна даҕатан эттэххэ, урут биһиги улууспутугар Үөһэ Бүлүүттэн төрүттээх Степан Николаевич Платонов, Кэбээйиттэн Василий Егорович Колмогоров, Үөһэ Бүлүүттэн Сидор Афанасьевич Филиппов курдук салайааччылар үлэлэрин аҕа саастаах дьоммут мэлдьи үтүө тыллары-нан ахталлар. Онон кадровай үлэҕэ ким хантан төрүттээҕэ быһаарар суолталаах буолбакка, сүрүн ирдэбилэ – специалист быһыытынан киэҥ билиилээҕинэн, салайар дьоҕурунан, дьоҥҥо үтүө сыһыанынан, тус дьыалатыгар эппиэтинэстээҕинэн быһаарыллыахтаах.

Оттон быыбарга утарбыттар диэҥҥэ: бу эмиэ тутах өйдөбүл, быыбар кэмигэр ким хайа кандидаты өйөөбүтэ ол бэйэтин гражданскай позицията, билигин итинник арахсыыны дириҥэтэр, куоһур оҥостор сатаммат. Биһиги бары биир улуус дьонобут, уопсай интэриэһинэн салайтарыахтаахпыт. Холобура, Венера Никитична Дьяконова, Степан Степанович Матвеев о.д.а. тустаах салааларыгар таһаарылаахтык салгыы үлэлииллэрэ туох куһаҕаннаах буолуой?

Маны таһынан, Дьокуускайтан биир дойдулаахтарбытын Николай Степановы, Андриан Лукины ыҥыран улуус дьаһалтатын тутаах дуоһунастарыгар ананан үлэлэрин саҕалаатылар. Уопсайынан, кадровай үлэ бу быстах кэмнээх буолбакка мэлдьи дьарыктанары, үөрэтиини, кэмиттэн кэмигэр саҥа сүүрээннэри эрэйэр салаа.

Корр: *Бу соторутааҕыта ааспыт улуус дьаһалтатын отчуотугар нэһилиэнньэ этиилэрэ, туруорсуулара сүрүннээн туохха туһаайылыннылары, отчуот түмүгүнэн туох санаалар үөскээтилэр?*

– Тута харахха быраҕыллларынан, дьон да этэринэн социальнай объектарбыт тымныыларын бэлиэтиэм этэ. Оҕо садтара, оскуолалар, кулууптар, балыыһалар тутуулларын хаачыстыбалара, ититэр ситимнэрэ мөлтөх туруктаахтара уонунан сылларга хатылана турар хартыына, ордук быйылгы тымныыларга ити кыһалҕабыт арылыччы көстөн таҕыстылар. Манна уһуннук-киэҥник дакылааттаабакка нэһилиэктэр баһылыктара ураты болҕомтолорун уураллара уолдьаспыт.

Салгыы, тыа хаһаайыстыбатын салаата... «Кэнники сылларга олох хааллыбыт, сүөһү ахсаана аччыы турар, ходуһанан, мэччирэҥинэн хааччыллыыга өйдөммөт түгэннэр элбэхтэр, о.д.а. кыһалҕалар таарыйылыннылар.

Үсүһүнэн, дьарыктаах буолуу туругар элбэх ыйытыылар, этиилэр киирдилэр. Ордук ыччат үлэлиир миэстэтэ, дьарыга суох буолан куораты талаһар дииллэр. Республика Президенэ тыа сиригэр үлэ миэстэтин тэрийиини, тыа сиригэр олорор, үлэлиир усулуобуйаны тупсарыыны бастакы уочараттаах соругунан аҕара мантан төрүөттэммитэ түмэриттэн, тус дьыалабыт да хаачыстыбаларыттан, күннээҕи бытархай түгэннэринэн мунурдаммакка кэскиллээх өттүнэн дьарыктанарыттан нэһилиэк сайдыыта биир оннук үтүө туруктаах буолар. Манна сүрүн ирдэбилинэн баһылык нэһилиэк олоҕун, үлэтин-хамнаһын биир кэлимник, хайа да салааны атарахсыппакка, быһаарара ураты суолталанар.

Оннук былааннаахтык, системалаахтык үлэлиир баһылыктар улууска баллар. Холобура, Хатыҥ-Арыы нэһилиэгин балачча өр Юрий Слепцов биллэрдик сайыннарар үлэни ыытта, Үөдэйгэ Семен Ядреев, Хатырыкка Алексей Пинигин, Партизаҥҥа эдэр баһылык Алексей Зырянов балачча системалаах, үтүө түмүктэрдээх үлэни хааччыйдылар. Атын да нэһилиэктэр баһылыктара дьоннорун-сэргэлэрин, түөлбэлэрин туһугар кыһамньылаахтык үлэлииллэрин бэлиэтиэххэ сөп.

Нэһилиэктэр олохтоохторо инникитин быыбардарга эппиэттээхтик сыһыаннаһан, баһылыктарын көстөр дьүһүннэринэн, тылларынан-өстөрүнэн, үгүһүэлбэҕи эрэннэриилэринэн эрэ сыаналаабакка, «бэйэ оҕото саары чаккылаах» диэнинэн мунурдаммакка сөптөөх быһаарыыны ылалларыттан инники дьылҕалара быһаччы тутулуктааҕын умнумуохтарын наада.

Корр: *Александр Павлович, отчуоттарга дьон тыа хаһаайыстыбатын салаатыгар хаалыы таҕыста диэбиттэрин эппитиҥ, ити өттүнэн быйыл хайдах-туох уларыйыылар, дьаһаллар торумнанныларый?*

– Билигин тыа хаһаайыстыбатыгар боломуочуйалар улуус чуолкай.

Төрдүһүнэн, нэһилиэктэргэ сылдьан тэҥнээн көрдөххө сорохтор, чуолаан Модут, Фрунзе, биллэрдик хаалбыттар, манна уонунан сылларга тутуу ыытыллыбатаҕын, күрүө-хаһаа да сэргэхситиллибэтэҕин түмүгэр дьон санаата, сүргэтэ түспүтэ тута көстөр. «Улуус салалтатын, республика да өттүттэн туох да көмө, өйөбүл суох», – диэн малтаччы этэллэр.

Корр: *Оттон сорох, бөдөҥ нэһилиэктэргэ сэргэхсийии, хамсааһын бөҕө, иккилии музейданыахтарын санаталыыллар. Баҕардар, хаалыы төрүөтэ нэһилиэктэр баһылыктарын үлэлэрин таһымыгар, хаачыстыбатыгар сытара буолаарай?*

– Ханнык баҕарар нэһилиэк сайдара, биитэр биир сиргэ олорон хаалара, биллэн турар, баһылыктан улахан тутулуктаах. Кини дьону-сэргэни дьаһалталарыгар бэриллибиттэрэ үһүс сыла, нэһилиэктэргэ бэриллэ иликтэр. Быйылгыттан саҕалаан бэйэм быыбар иннинээҕи программабар олоҕуран уонна нэһилиэктэр дьаһалталара миэстэтигэр тыа хаһаайыстыбатын боппуруостарынан кэлимник, быһаччы дьарыктаналларын ситиһэр инниттэн 1-2 кыра нэһилиэктэртэн саҕалыырга диэн бастакы солбуйааччым А.Я. Яковлевтыын биир санааҕа кэлбиппит.

Оннук нэһилиэктэринэн Салбаҥ, ол кэннэ Түбэ диэн быһаарыллыбыта. 2014 сылга бу пилотнай бырайыактар олохтоох киирэллэрин кэтээн көрөн, сыаналаан баран табыллар түбэлтэтигэр салгыахпыт. Тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын переработкатыттан саҕалаан ону батарыыга тиийэ миэстэтигэр тэриллиэхтээх, дохуот ситиһиллиэхтээх.

Корр: *Быйылгы бюджеккэ тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыыга туһаайан 22 мөл. солк. көрүллүнэ, ити хайдах быһыылаах туһаныллыаҕай?*

– Бу салааҕа 2013 с. 9,5 мөл. солк. көрүллүбүтэ, быйыл биллэрдик улаатыннардыбыт. Ханна туһаайыллыаҕай диэҥҥэ: кормопроизводствоҕа, элбэх сыллаах оту үүннэриигэ, т/х бородууксуйатын переработкалыырга анал оборудование ылыыга, племенной үлэҕэ, ветуправлениеҕа анализтары оҥорор оборудованиены атыылаһыыга, 10 мөл. солк. тахса үбү нэһилиэктэри өйүүр инниттэн кыттыгас үбүлээһин (софинансирование) бэрээдэгинэн ыйыллыбыт салааларга (күрүө тутуута, сайылыктары тутуу, өрөмүөннээһин о.д.а.) биэриэхпит. Инники өттүгэр улуустан тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыыга үп ылар инниттэн бэйэлэрин бюджеттэригэр сөптөөх үбү көрүөхтээхтэр.

Бу көрбүт 22 мөл. солк. араас республиканскай программаларга кыттыгас үбүлээһин курдук туһаннахпытына биир оччо сууманы элбээтиннэриэх кэриҥнээхпит, онуоха эрдэттэн үлэлиэхпитин наада. Маны таһынан, тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар дьон кредитинэн туһаналлырыгар тирэх оҥорор инниттэн солуок фондатын тэрийдибит. Итинник дьаһал аҕаан-суоттаан үлэлиир, кредиттэри көдьүүстээхтик туһанар дьоҥҥо туһаайыллар.

Корр: *Отчуоттарга, хаһыаттарга «ыччат тыа сиригэр тохтообот буолла, үлэлиир, олорор усулуобуйаттан чаҕыйар, хамнастаах, көрдөөхнардаах сиргэ талаһар» дииллэр, суруйаллар. Кытыы нэһилиэктэртэн улуус киинигэр, улуус киниттэн куоракка көһүүнү хайдах тохтотуохха, дьону тыа сиригэр олохсутуохха сөбүй?*

– Дьон дьиэлэрин-уоттарын бираҕан көһөллөрө олорор, үлэлиир усулуобуйа мөлтөҕүттэн тахсар. Аны оҕолорун чулуу педагогтарга, бастыҥ оскуолаларга үөрэттэриэхтэрин баҕараллар, ону хайдах да бопсубаккын, былыргы крепостной быраап симэлийбитэ быданнаата. Тыа сиригэр куораттан итэҕэһэ суох, благоустроеннай дьиэлэри тутан, оскуолаларга, балыыһаларга үчүгэй специалистары үчүгэй усулуобуйаҕа олордон, сөбүгэр хамнаһы төлөөтөххө – уопсайынан социальнай өттүнэн толору хааччыннахха эрэ дьон, чуолаан эдэр ыччат, ханна да көспөккө дойдуларыгар бигэтик олохсуйуохтара, оҕо-уруу элбиэҕэ, билиҥҥи курдук кылаастарга 2-3-түү эрэ оҕо үөрэниэхтэрэ суоҕа,

(Бүтүүтүн 3 стр. көр)

(Бүтүүтэ. Иннин 2 стр. көр)

оччотугар учуутал хамнаһа ботуччу буолуоҕа. Ити курдук барыта хардарыта сибээстээх, кэлимник быһаарылыннаҕына эрэ сатанар.

Маныаха тутуу буоллун, өрөмүөн буоллун, благоустройство да буоллун – араас программаларга кыттан, ыарахаттартан чаҕыйбакка күнтэн күн, сылтан сыл кэрдиис-кэрдиис быһаардахха кыаллыан сөп. Хомойуох иһин, «Туймаада» ФАПК нөҥүө бырыһыана суох кредиттэри дьиэ тутуутугар ылан баран кэмигэр төннөрбөккө 6 мөл. солк. тахса иэс үөскээбитэ, бу 2002 сылтан бэттэх. Манна, били этэргэ дылы, «упущенные возможности» диирбитигэр эрэ тиийэбит. Атын улуустар сыл аайы квоталара элбээн дьиэ бөҕөтө тутулунна, биһиги кэнники хааллыбыт, эбиитин иэскэ тэбилиннибит. Маны төлүү иликпитинэ олорор дьиэни тутууга балаһыанньабыт өнүйүө суоҕа. Ол иһин бу иэһи аччатыыга, тыыны уһатан биэрии курдук ис хоһоонноох үлэ барар, хардарыта сөбүлэһиилэр түһэрсиллэллэр. «Туймаада» ФАПК өттүттэн балаһыанньаны көннөрүүгэ утары бараллар, онон аҕыйах сылынан иэстэн төлөрүйэн салгыы дьиэни-уоту тутууга турунуохпут.

Корр.: *Быйыл кварталлары, микроойуоннары тутуу курдук кэскиллээх программаларга хас нэһилиэк туруннай, бу өттүнэн бэлэммит хайдаҕый?*

– Маннык программаҕа кыттыы квота быһыытынан тэриллэр. Холобура, 2009 с. икки квотаҕа 1 Хомустаах нэһилиэгэ уонна Хаҥаластан Ой нэһилиэгэ кыттыбыттара. Ол кэннэ үп кризиһинэн сибээстээн тохтото сылдьыбыттара. 2013 с. Хатыҥ-Арыы нэһилиэгэр Озернай квартал тутуута саҕаламмыта. Бу улахан, 400 мөл. тахса солк. суумалаах бырайыагынан буолар, 2015 с. түмүктэниэхтээх.

Бу кварталы тутуу түмүктэннэҕинэ 2 Хомустаах нэһилиэгэ программаҕа киирэн манна олорор квартал тутуллуохтаах, «Якутпроектар» бу бырайыагын оҥоро сылдьаллар. Онуоха диэри «Озернай» кварталга сылын аайы үбүнэн кыттыһыыга 30-тан тахсалыы мөл. солк. көрөбүт. Уопсайынан, бу 455 олорор дьиэлээх квартал улуус бюджетыгар олус киэптэтиилээх, ол эрэн билигин маны силигэр тиэрдэрбит наада. Инникитин бэйэ кыаҕын учуоттаан тэттик соҕус бырайыактарынан киирсэрбит ордук буолуоҕа.

Корр.: *Быйылгы отчуоттарга чөл олох, быраабы харыстыыр органнар үлэлэригэр улахан этиилэр суохтарын кэриэтэ, кириитикэ да иһиллибэтэ. Урукку сылларга арыгылааһын, бэрээдэги кэһии күүскэ турара. Маны туох диэн быһаарыахха сөбүй?*

– Анализ көрдөөрүнэн кэнники 3 сылга буруйу оҥорууга намтааһын бэлиэтэммит. 2012 сылы кытта тэҥнээтэххэ былырыын буруйу оҥоруу 30% ачаабыт. Мин санаабар, үрдүкү да былаас, миэстэтигэр да арыгылааһыны утары, бэрээдэги кэһиини бохсор кэлим үлэ түмүгэ буолуон сөп. Улууска полиция, прокуратура балачча киэҥ үлэни ыыппыттарын этиэххэ сөп. Манна саастарын ситэ илик оҕолор дьыалаларыгар комиссия (КДН), араас общественнай тэрилтэлэр (дьахталлар сэбиэттэрэ, аҕалар түмсүүлэрэ, чөл олох актыбыыстара о.д.а.) үлэлэрин хайдах да тумнар сатаммат.

Президент дьаһалынан арыгыны атыылааһыҥҥа хааччахтар хас киһи олоҕун быыһаабыттарын, төлкөлөрүн араначчылаабыттарын сэрэйиэххэ эрэ сөп. Ис дьыала отделын түмүктүүр мунньаҕар маны бэлиэтээбиттэрэ, онно көрдөххө участковайдарбыт турбут-олорбут эдэр дьоннор, аны отдел штаттара урут 20-гэ тиийэ вакансиялаах буоллахтарына билигин 6 эрэ туолбакка сылдьар эбит. Бу эмиэ положительнай өрүттэрдээх буолла.

Ол эрээри бу салааҕа уоскуйар табыллыбат. Билигин даҕаны арыгыны амсайааччылар, үлүһүйээччилэр суох буолбатахтар, бэрээдэги кэһии да тахсар, онуоха ыытыллар үлэҕэ саҥа тыыны, сонун саҕалааһыннары оҥоруохпутун наада.

Корр.: *Улууспут инникитин санаан туран оскуолаларга, атын үөрэх ситимигэр, оҕо саадыттан да саҕалаан тыа сиригэр үлэлиргэ сөптөөх идэни талларан эрдэттэн оҕолору рабочай профессияҕа үһүйар үлэни хайдах быһыылаах тэрийиэххэ сөбүй?*

– Билигин улууспутугар икки агрооскуола баар, Модукка уонна 2 Хомустаахха. Маннык ситим тэнийиэн, кэҥиэн наада. Тыа сиригэр төрөөбүт, улааппыт оҕо үлэҕэ үһүйуллуохтаах, маныаха саҥа государственнай стандартар олохтонон үөрэтии хайысхата тыа сирин диэки өҕүллүөх курдук усулуобуйа үөскээтэ. Баччаанҥа диэри оҕо оскуолаҕа билиини ылыахтаах, салгыы орто анал, үрдүк үөрэххэ булгуччу барыахтааҕын курдук балаһыанньа баара. Ол түмүгэр 2-3 дипломнаах ыччаттарбыт куоракка муор-туор үлэлэргэ сылдьаллар, олорор усулуобуйалара суох, наар арендаттан арендаҕа, ол сылдьан олох очурдарыгар да оҕустараллар.

Оттон тыа сиригэр үлэһит илии тиийбэтин курдук тиийбэт, производство салаатынан бэйэ дьыалатын тэринээччи олох аҕыйах. Дьиҥэр, оскуолаттан олоҕу билэр, манна дьоҕурун сатаан туһана үөрэммит, салгыы тугунан дьарыктаныахтааҕын чуолкайдык билэр эдэр киһи тахсыахтаах. Бу үлэҕэ, олоххо миэстэни булууга дьиэ кэргэн улахан оруоллаах. Бүгүн көстөрүнэн, хомойуох иһин, оскуола – үөрэнээччи – төрөппүт, бу үс өйдөбүл үрүө-тараа соҕус сылдьаллар.

Ардыгар оскуолалар коллективтара нэһилиэк олоҕор сыста сатаабаттара, туспа судаарыстыба курдук бүгэн хаалаллара баар суол. Бу маннык балаһыанньаны нэһилиэк баһылыктара дьаалатынан ыыппакка интеллигенция дьоҕурун, сабыдыалын толору туһаныахтаахтар, оннук сыһыаны олохтуохтаахтар. Ол иннитгэн оскуола директордарын кытта педагогтар стимулирование өттүнэн өйөбүллэрин бииргэ оҥорсон, учууталлары общественнай олоххо чугаһатыахтаахтар.

Корр.: *Мантан салгыы бардахха, улууска ыччаты сомоҕолуур, бэйэбит оҕолорбут төрөөбүт сирдэригэр-уоттарыгар үрдүк үөрэҕи бүтэрэн кэлэн олохсуйан үлэлииллэригэр, сынньаланнарын, айар дьоҕурдарын толору сайыннаралларыгар туох кэпсэтиилэр, хардыылар саҕаланныларый?*

– Биһиги Дьокуускайга эдэр предпринимателлэри мунньан, студеннары кытта көрсөн, улууска «Төгүрүк остуолу» тэрийэн бу кэскиллээх хайысхаҕа туох санаалаахтарын, дьаһалта өттүттэн тугу күүтэллэрин билсибиппит. Бу көрсүһүүлэртэн биири бэлиэтиэм этэ, урут Нам улууһун студеннарын ассоциациялара диэн баара (АСНУ), сүрдээх үчүгэйдик үлэлиирэ, ол кэлин уота-күөһэ умуллан бааллара-суохтара биллибэт буолла. Ону сөргүтэн некоммерческай структура курдук тэринэн, счеттанан, регистрацияланан үлэлиир баҕалаахтар эбит. Ааттарын баҕардар «Максим ыччаттара», биитэр «уларытан атыны толкуйдуохпут» диэн сүбэлэһиэх буоллулар. Оччотугар ханнык эмэ программаҕа кыттан үптэниэхтэрин сөп. Улуус да өттүттэн көмөлөөрө тоҕоостоох буолуоҕа.

Нам студеннара урут анал фестивалга кыттар эбиттэр. Маны эмиэ сөргүтүөхтэрин баҕараллар, онно көмөҕө наадыйалларын эттиләр. Бу курдук кыра, чопчу дьыалалартан уопсай түмсүүнү саҕалыыбыт наада.

Корр.: *Доруобуйа харыстабылын чааһыгар, кэлин улууска сүрэх, онкология ыарыылара элбээбиттэрэ, өлүү-сүтүү бу өттүнэн үксээбитэ бэлиэтэнэр. Манна диагностика өттүнэн үлэ итэҕэстэрэ ахтыллаллар. Маны хайдах намтатар суоллар баалларый?*

– Уопсай ыарыылар сыл түмүгүнэн намтаабыттара бэлиэтэнэр. Сүрэх ыарыытын, онкология уонна сэллик өттүгэр, кырдьык, көрдөрүүлэр мөлтөхтөр. Манна тэрилтэлэринэн, социальнай бөлөхтөрүнэн, саастарынан нэһилиэнньэ диспансеризация барыахтаах. График оҥоһуллар, эрдэттэн сэрэтиллэр да, сорох дьон суолта уурбакка кыттыбаттар. Сылга биирдэ хайаан да көрдөрүөхтээххин. Сорох өттүнэн диспансеризация формальнайдык да барар, дьон этиитинэн сирдэтиллэр.

Манна доруобуйа харыстабыла олоччу республика көрүүтүгэр барбыта туһугар харгыс буолуон сөп. Улуус боломуочуйата суох эрээри син биир үлэлэһэбит, нэһилиэнньэ интэриэһин туруорсабыт, мантан туора турбаппыт.

Корр.: *Александр Павлович, интервьюбут түмүгэр тэрилтэлэр салайааччыларыгар, нэһилиэктэр баһылыктарыгар туһаайан тугу этиэҥ этэй?*

– Биһиги күннэтэ элбэх кыра-улахан боппуруостары быһаарабыт, быһаарсабыт, араас мунньахтары ыытабыт. Мин санаабар, үлэбит сүрүн ис хоһооно дьону кытта алтыһыы, кинилэр кыһалҕаларын быһаарыы, итэҕэллэрин толоруу буолар. Ханнык баҕарар үлэҕэ общественноска тирэҕирэр ордук, барытын бэлэми аҕала, оҥоро сатаанын көдьүүһэ кыра.

Онон VI спортивнай оонньууларга бэлэмнэнии үлэлэрэ дьону-сэргэни түмүүгэ олус тоҕоостоох, туһалаах буолуохтара. Ыарахаттартан чаҕыйбакка, күннээҕи кыра ситиһиилэринэн дуоһуйбакка кэлимник сыһыаннаһан үлэлээтэхпитинэ барыта кыаллар суол.

Кэпсэттэ В. КАСЬЯНОВ

Улуус дьаһалтата отчуоттуур

НЭҺИЛИЭННЬЭНИ ТУОХ ДОЛГУТАРЫЙ?

ХАМАҔАТТА. Тохсунньу 27 күнүгэр Хамаҕаттаҕа буолбут улуус баһылыга отчуоттуур мунньаҕар олохтоохтортон 102 киһи кэллэ. Отчуот дакылаатын «Нам улууһа» МТ баһылыгын 1 солбуйааччы А.Я. Яковлев оҥордо.

Хамаҕатталар үгэс курдук отчуоту дьүүллэһиигэ көхтөөхтүк кытыннылар. Уон киһи 21 араас боппуруоһу биэрдилэр, сэттэ киһи кэпсэтиигэ кытынна. Ол курдук, Н.Д. Захаров VI спортивнай оонньууларга бэлэмнэнии хайдаҕын, халаан уутуттан сэрэниигэ туох үлэ бара турарын, улуус т/х бородууксуйатын оҥорон таһаарыыга чааһынай хаһаайыстыбалар оҥорор бородууксуйалара учуоттанарын-учуоттамматын уонна Хамаҕаттаҕа ханнык тутуулар тутуллаллара былааннанарын туоһуласта. Н.И. Кокорев эмиэ VI спортивнай оонньуулар буоларынан сибээстээн төһө үп көрүллүбүтүн, туох тутуулар тутуллуохтаахтарын, улуус т/х бородууксуйатын оҥоруура республикаҕа хаһыс миэстэҕэ сылдьарын уонна нэһилиэккэ эмп үлэһиттэрэ хаһан толору састаабынан үлэлиир буолалларын ыйыталаста. А.С. Жирков («Сүүрээн» б/х) тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын тутууга ыытыллыахтаах тендер тоҕо ыытылла илигин токкоолосто. С.Н. Парникова уолугар урукку улуус баһылыга 5000 солк. сертификаты биэрбитэ хаһан тиксэриллэрин ыйытта. А.М. Дьяконов 2014 сылга үөрэхтээһиҥҥэ көрүллэр үп тоҕо аччатыллыбытын, айаҥҥа уонна командировкаҕа көрүллүөхтээх үбүлээһин тоҕо көрүллүбэтэҕин ыйытта. Н.Н. Жиркова үүт харчытын хаһан толору төлүүрү, улуус балыыһата тоҕо тымныытын туоһуласта. В.Н. Сивцев: «ОДьКХ тарифтара тоҕо ыараханый, Нам киинин аата тоҕо Нам дэммэккэ Намцы дэнэ турарый?», – диэн ыйытта.

Кэпсэтиигэ кыттыбыт Е.Г. Саввинова интернат дьиэтигэр капитальнай өрөмүөнү ыыттарары, ФАП дьиэтин ититэр дьаһалы ылары, тутуллар тутуулар хаачыстыбалаахтык тутуллууларын кытаанахтык хонтуруоллууру, онтон М.В. Федотова (элбэх оҕолоох ийэ) 2006 сылтан ыла «Эдэр дьиэ кэргэн» программанан дьиэ тутуутугар тиксээри сүүрэ сатаабыт да күн бүгүнүгэр диэри быһаартарбакка сылдьарын этэн туран көмөлөөрү туруорустулар. Кривошапкин Г.И. – 2016 сылтан тутуута саҕаланыа диэн эрэннэриллибит саҥа оскуола тутуллуутун, Шапошников аатынан уулусса 34 ыалыгар, халаан уутуттан биэрэктэрэ сууллан, балаһыанньалара ыараабытынан, куттал суоһаабытынан көһөрүллэр ыалларга государство өттүттэн көмө оҥоһуллара наадатын, олорор дьиэтэ уутан улаханнык эмсэҕэлээбитинэн квартиранан хааччыйары туруоруста уонна эмп үлэһиттэригэр махталын биллэрэн туран Чаҕылҕан 100 сылын бэлиэтиир тэрээһини үрдүк таһымнаахтык ыытар наадатын эттэ. Д.Г. Шелковников – ИЖС программанан Хамаҕаттаҕа туох да үлэ барбатаҕын, Көкөөт квартал тутуутугар нэһилиэк бэдэрээтчиттэргэ 2 мөл. солк. тахса иэстээх хаалбытын, иһэр уу кирдээҕин, биэрэк сууллан олорор дьиэлэри кэлэр халаан уутун мууһа күрдьэн барар куттала үөскээбитин, тутуу хаачыстыбата мөлтөҕүн бэлиэтээтэ. Н.Д. Захаров – Өрүс сүнньүн көннөрөр, дириҥэтэр үлэни былааннаан ыытар наадатын, тыа хаһаайыстыбатыгар, сүөһүлээхтэргэ үчүгэйдик көмөлөөрү, суоту-учуоту бэрээдэктиири, кэтэх хаһаайыстыбалаахтарга үлэ ыытааһын аҕыыны туруорсары, социальнай объектары каркаһынан тутар оннугар таһынан, үчүгэй хаачыстыбалаах матырыйаалларынан үйэлээх гына тутары, сельхозтехникалары өрөмүөннүүр мастарыскыайы тэрийэри, ртуттаах лаампалары утилизациялыыр тэрилтэни тэрийиини туруоруста. Онтон М.А. Мухина саҥа оскуола тутуутун, С.З. Бурнашева музыкальнай оскуола капитальнай өрөмүөнүн туруорустулар. Е.Н. Жиркова уонна Е.Р. Леонтьев халаан уута биэрэги алдьатан, суулларан Шапошников аатынан уулусса 34 ыала улаханнык эмсэҕэлээбиттэрин иһитиннэрдилэр уонна бу уулусса олохтоохторугар бэйэлэригэр соҥнообокко үчүгэйдик үөрэтэн, көрөн-истэн баран сөптөөх материальнай көмөнү оҥорору, көһөрүллэр буоллахтарына бу ыаллларга үбүлээһини көрөрү, ыаллар саҥа дьиэ туттар сирдэригэр гаас, электрическэй уот уонна суол оҥоһуутун эрдэттэн ыыттарыыны, былааннааны уонна өрүс сүнньүн Эһэлээх, Куолай арыылар туһаайыыларынан көннөрөр, дириҥэтэр үлэлэри ыыттарары туруорустулар.

Хайдах олордугут, ыаллар?

КҮҮТҮҮЛЭЭХ ЫАЛДЬЫТТАР

Тохсунньу 30, 31 күннэригэр биһиги улууспутугар ыытыллыбыт республика иһитиннэрэр-биллэрэр тэрилтэлэрин Күннэрин ыытыы чэрчитинэн республика уонна улуустар хаһыаттарын, телевидение уонна араадьыйа журналистара, корреспонденнара, редактордара тахсаннар биэс бөлөххө арахсан нэһилиэктэрбитин кэрийдилэр.

«Полярная звезда» (нууччалыы тылынан тахсар) сурунаал редактора Владислав Семенович Доллонов салайааччылаах бөлөх Искраҕа, Салбаҥҥа уонна Таастаахха тиийэн олохтоох дьаһалта үлэһиттэрин, олохтоохторун уонна хаһаайыстыбалар үлэһиттэрин кытта көрсөн олохторун-дьаһахтарын, үлэлэрин-хамнастарын билсистилэр. Бу бөлөххө «Киин куорат» хаһыат корреспондена Наталья Ивановна Протопопова (Натали), «Саха» НВК араадьыйатын үлэһитэ Василий Федорович Посельскай, «Саха» НВК «Сэргэлээх» студиятын корреспондена Елизавета Андреевна Прокопьева, «Кобяйский вестник» уонна «Дабаан» хаһыаттар корреспонденнара Михаил Христофорович Новгородов, «Хаҥалас» хаһыат (Хаҥалас улууһа) корреспондена Василена Васильевна Федотова, «Саҥа олох» хаһыат (Чурапчы улууһа) корреспондена Вера Николаевна Петрова сырыттылар.

Кэлбит ыалдьыттарбыт сырыыларын бастакы күнүгэр Искра оскуолатыгар, оҕо саадыгар уонна «Хойоҥо» б/х (баһ. И.Г. Рожин) хотонугар уонна күн иккис аҥарыгар Салбаҥ музейыгар, орто оскуолатыгар, ветеринарнай пуунугар, оҕо саадыгар уонна культура киинигэр, иккис күннэригэр Таастаах оскуолатыгар уонна саха сүөһүтэ көрүллэн турар хотонугар (филиал дир. О.А. Аргунова) сылдьан көрдүлэр-иһиттилэр.

Бу үс нэһилиэк дьоно-сэргэтэ, дьаһалталарын үлэһиттэрэ республикабыт кининиттэн уонна улуустарыттан, кэлбит ыалдьыттары олус истиҥник көрсөн, ирэхоро кэпсэтэн-ипсэтэн атаардылар.

И. ИВАНОВ

ТУСТУУГА — МААСТАР, ТРЕНЕР

Саха төрүт оонньуутугар – хапсаҕайга республикаҕа саамай элбэх Аар Дарханы иитэн таһаарбыт өҥ буордаах күөх Ньурбаҕа Алексеевтар дьиэ кэргэттэригэр 1959 сыл олунньу 5 күнүгэр иккис уол төрөөбүтүн Гоша диэн аатталаабыттара. Саҥа төрөөбүт уолу саамай үөрэ көрсүбүт киһинэн биэс сылынан эрдэ төрөөбүт убайа Вася буолбута. Ийэлэрэ Мария Иннокентьевна сааһын тухары балыыһа, оҕо саадын ас астааччыта. Онтон аҕалара Николай Прокопьевич ытык кырдьаҕас, улахан тэриллэлэргэ хаһаайыстыбаннай өттүнэн хааччыйыы эппиэттээх үлэтигэр түбүгүрбүт киһи этэ. Васялаах Гоша бэйэ-бэйэлэрин харайсан, тэҥнэ оонньоон, мэниктээн улаатан эрдэхтэринэ, аны кыра быраат Лёня баар буолбута. Нуучча өһүн хоһооно баар: «Один сын – не сын, два сына – полсына, а три сына – уже сын!» диэн. Васялаах Гоша, сып-сытыы, кып-кыра уолаттар, Ньурба оҕо спортивнай оскуолатын тустуу саалатыгар утуу-субуу кэлбиттэрэ. ССРС спордун маастардара, Саха АССР үтүөлээх тренердэрэ Николай Прокопьевич Иванов, Семён Фёдорович Алексеев кинилэри бэйэлэрин оҕолорун курдук көрөн-истэн, бүөбэйдээн илдьэ сылдьыбыттара. Быраттыы Алексеевтар түргэннэринэн, албаһы сытыытык оҥороллоруна, күүстэринэн-уохтарынан биир саастылаахтарыттан уратытык чорбойоллоро. Ити кэмҥэ кинилэр элбэх күрэхтэһиилэргэ кыайан-хотон, төрөөбүт Ньурбаларын дорҕоонноохтук аатталаабыттара. Быраттыылар сытыы хамсаныыларын, быһырхай быраҕыыларын көрбүт эрэ киһи, бу уолаттар сотору кэминэн РСФСР чемпиона, призёра буолуоларын толору итэҕэйэрэ.

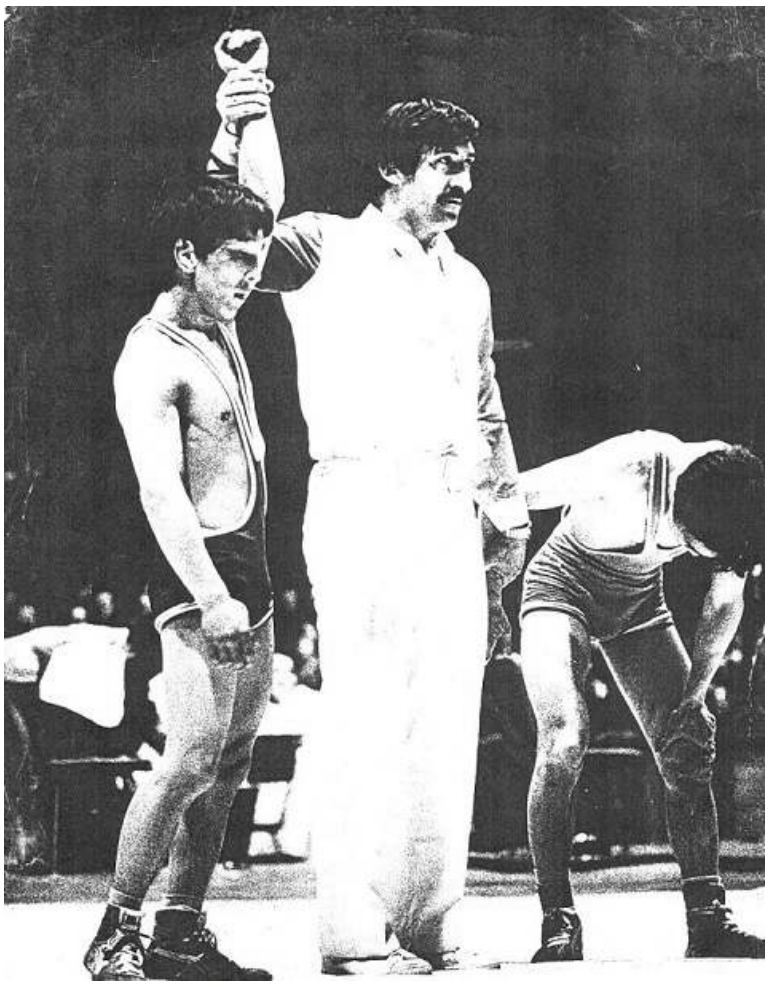

Ньурбаҕа тустуу бастакы сүһүөх оскуолатын барбыт Гоша Алексеевы улуу тренер Дмитрий Петрович Коркин хайгыы көрөн, бэйэтигэр ыҥырбыта. Дмитрий Петрович такайыытынан, Роман Неустроев эрчийиитинэн дьарыктаммыта. Роман Неустроев эрчийиитинэн Чурапчы тустууктарын кыһатыгар буһан-хатан, уол оҕо ытык иэһин толорон, Советскай Армия кэккэтигэр туйгуннук сулууспалаан, Забайкальскай байыаннай уокурук спортивнай ротатыгар Россия үтүөлээх тренеригэр И.Р. Фрунджиевка салгыы дьарыктанар, онтон Саха государственнай университетын физическэй культуураҕа уонна спорка салаатыгар үөрэнэ киирбитэ. Ити кэмҥэ Егор Алексеев тустуу түһүлгэлэригэр албан аатталаах суола саҕаламмыта. Киэҥ Россияҕа чемпионнаан, миэстэлэһэн, Монголияҕа буолбут турнирга кыайталаан, Ньурбаттан бастакынан ССРС спордун норуоттар икки ардыларынааҕы кылаастаах маастар буолбута.

Егор Николаевич спортивнай ситиһиилэрэ:

-1980с. РСФСР уонна Саха АССР чемпиона.

-1981с. ССРС Сэбилэниилээх Күүстэрин боруонса призёра, РСФСР үрүҥ көмүс призёра.

-1982с. «Сельская жизнь» хаһыат бириитигэр норуоттар икки ардыларынааҕы турнир боруонса призёра (Улан- Удэ).

-1983с. Монголияҕа «Интернационал» норуоттар икки ардыларынааҕы турнир кыайыылааҕа, Эстония спартакиадатын чемпиона.

-1984с. РСФСР кубогын боруонса призёра, студеннар Бүтүн Россиятаабыт оонньууларын чемпиона, Бүтүн Союзтаабыт оонньууларын үрүҥ көмүс призёра.

-1985с. Саха сирин чемпиона.

-1986с. Бүтүн Союзтаабыт студеннар оонньууларын классическай тустууга үрүҥ көмүс призёра.

-1987с. «Сельская жизнь» хаһыат уонна Александр Медведев бириистэригэр норуоттар икки ардыларынааҕы турнирдар үрүҥ көмүс призёра. Саха сирин чемпиона.

-1988с. РСФСР боруонса призёра, Россия профсоюзтарын чемпиона, ССРС профсоюзтарын боруонса призёра.

1989 сылтан Намнаабыт оҕо спортивнай оскуолатын тренерынан таһаарыылаахтык үлэлиир. 25 сыл педыстаастаах үрдүк категориялаах тустуу тренерэ. Егор Николаевич улахан спорка уһуйбут оҕолорун ситиһиилэрэ: Вадим Семенов – көҥүл тустууга Россия маастара, хапсаҕайга Саха сирин маастара, 2011 сыллаахха Индияҕа ыытыллыбыт хапсаҕай күрэҕэр 3 миэстэлээх, 2013 сылга Марокко республикатыгар пляжнай хапсаҕайга Аан дойдутаабыт ааҕыы күрэх чемпиона, Европаҕа хапсаҕайга 2-с миэстэлээх, 2008, 2011, 2012 сылга «Саха сирин бастыҥ хапсаҕайдьыта», уонча сыл «Улуус бастыҥ спортсмена» номинация кыайыылааҕа, 2013 сылга Манчаары оонньууларын абсолютнай чемпиона. Владимир Иванович Макаров – РФ спордун маастарыгар кандидат. Игорь Николаевич Сандулин – Россия уолаттарын боруонса призёра.

Вадим Семенов ийэтэ Макарова Мария Тимофеевна уола хайдах улахан спорка уһуллуута саҕаламмытын маннык ахтар: «Биһиги уолбут Вадим кыра кылааска үөрэнэ сырыттаҕына, оскуолаҕа тустуу секциятын аһаллар үһү, международнай кылаастаах маастар, тустуук кэлбит диэбиттэрэ. Вадим кылааһыгар улахан аҥардара уолаттар этилэр, үксүлэрэ үөрүүнэн секцияҕа суруттарбыттара. Эбиэккэ диэри үөрэнэр, кэллэ кэлээт дьиэтигэр мууһунмаһын киллэрэ охсоот, күнүс үс чаастан тустуутугар ыстанар, олох хойутаабат, чаһытын көр да көр буолара. Кэлэн аһыыр, уруок ааҕар уонна сылайан утуйан хаалар. Бэрээдэк, дьиссипилиинэ дьэ манна буолла. Олус сөбүлээн дьарыктанан, бастакы ситиһиилэнэн, үөрэн-көтөн кэлэрэ, бары дьиэ кэргэн мантан салгыы үөрүүбут үксээбитэ. Егор Николаевич олус сэмэй, аҕыйах саҥалаах, уолбутугар аҕа, убай курдук буолбута. Вадим тустууга Россия спордун маастара буола үммүтүгэр Егор Николаевич оруола олус улахан.

Егор Николаевичка, дьиэ кэргэнигэр доруобуйаны, дьолу, төрөппүттэр аатталыттан улахан махталбытын тиэрдэбит, дьоҥҥут-сэргэҕит, ииппит-үөрэппит оҕолоргут ситиһиилэринэн үөрдэ турдуннар».

Тренер Егор Николаевич Чурапчы спортивнай оскуолатыгар, бэйэтинэн илдьэн, үөрэттэрбит оҕолордоох. Ол курдук, Гоголев Николай Ефимович спортивнай оскуоланы, Саха государственнай университеты ситиһиилээхтик бүтэрбитэ. Билигин Хотугулуу-Илиҥҥи Саха государственнай университекка преподаватель. 2009 сыллаахха Хабаровскайдаабыт аспирантураны бүтэрэн педагогическай наука кандидата буолбута. Гоголев Ефим Ефимович спортивнай оскуоланы эмиэ ситиһиилээхтик бүтэрэн ДьТХГА технолог идэтин ылан билигин Нам улууһун, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнигынан ситиһиилээхтик үлэлиир. Республикатаабыт көҥүл тустууга аһаҕас турнирдар хас да төгүллээх призердара Никитин Афоня, Евставьев Витя, Ноговицын Сеня, республикаҕа хапсаҕай күрэҕин кыайыылаахтара Макаров Данил, Дьяконов Тима Егор Николаевич бастыҥ иитиллээччиларинэн буолаллар.

Егор Николаевич кэргэнинээн Ольга Петровналыын спорду өрө туталлар. 4 оҕолоохтор, 5 сиэннээхтэр, улахан ыал аҕата, эһэтэ, эбэтэ буолан Нам Модутун сис ыала буолан дьоллоохтук олороллор. Ольга Петровна, 1-кы категориялаах ветеран учуутал. Эдэр эрдэҕиттэн сүүрэр, теннистиир, дуоматтыыр. Улахан уол Александр Егорович гиирэ көтөҕүүтүгэр республика хас да төгүллээх чемпиона. Улахан кыыстара Ольга Санкт-Петербурга үөрэнэн, үрдүк үөрэхтээх физкультура учуутала. Теннискэ, хары баттаһыыга, хараҕынан көрөн быраҕыыга республика хас да төгүллээх чемпионката. Кыра кыыс Маша баскетболунан, гимнастиканан дьарыктанар, үҥкүүлүүр. Маша «Инникигэ хардыы» улуустаабыт, регионнаабыт научнай-практическай конференциялар 2012 сыллаах лауреаттара, республикатаабыт конференция 3-с миэстэлээх призера. Республика президенин иһинэн тэриллибит «Барҕарыы» национальнай фонда 2012 сыллаах стипендиата. Абхазия республикатын Гагра куоратыгар 2012 сыллаахха «Академия юных» диэн оскуола-семинарын оҕолор бырайыактарын күрэҕин дипломана. Маша билигин М.К. Аммосов аатынан ХИФУ 1-кы куурсун туйгун студентката.

Егор Николаевич үлэтигэр олус бэриниилээхтик, ситиһиилээхтик үлэлии сылдьар. Кини дьаныардах үлэтин бэлиэтээн, Саха республикатын президенэ Егор Борисов «Эҕэрдэ сурук» туттарбыта, «Саха республикатын үөрэҕириитин туйгуна» аат иҥэриллибитэ, төрөөбүт үөскээбит Чаппандатын нэһилиэгин бочуоттаах олохтоохо буолбута.

Алексеев Егор Николаевич аан дойду таһымыгар көҥүл тустууга ситиһиилэрэ, олоҕо, үлэтэ билиҥҥи көлүөнэҕэ холобур буолуон сөп. Егор Николаевичы 55 сааһын туолар өрөгөйдөөх үбүлүөйүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит.Сыҥдалҕаннаах үлэҕэр ситиһиилэри, тус олохтан чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, дьолу, этэҥҥэ буолууну, дьиэ кэргэҥнэр байылыат олоҕу баҕарабыт.

А.Г. КОРЯКИНА, Модут

(Төлөбүрдээх төрүөккэ бэчээттэнэр)

2013 СЫЛ – БАСТЫҐНАРА

Бэлиэ түгэн

Тохсунньу 14 күнүгэр Хатыҥ-Арыы нэһилиэгэр 2013 сыл түмүгүнэн, сыл бастыҥнарын чиэстиир үөрүүлээх түгэн буолан ааста. Биэчэри Адамова Ньургуяна уонна Евстафьева Екатерина ыыттылар. Бу ааспыт 2013 үгүс умнуллубат түгэннэрдээх, баай сылы туораатыбыт. Нэһилиэкпитигэр элбэх тутуулар, араас хайысхалаах үлэлэр тэтимнээхтик ыытылыннылар. Ол курдук, «Төрүт уу» диэн уону ыраастыыр сыах аһылынна. «Озернай» кварталга 108 мөл. уонна «Молодежнай» кварталга 6 мөл. газофикацияҕа үлэлэр бара тураллар. «СПЛАНС» ХЭТ салайааччылаах «Дьону хаарбах дьиэттэн көһөрүү» государственнай программаҕа олоҕуран 19 мөл. үлэ барда. Аппааныга 2 квартиралаах, Кыһыл Дэриэбинэҕэ 4 квартиралаах толору хааччыллыылаах саҥа дьиэ күлүүһүн туттулар. Ону таһынан, «Адгезия» ХЭТ 28 квартиралаах таас, толору хааччыллыылаах дьиэ тутуутун саҕалаата. «Теплоконфорт» ХЭТ саҥа олох ирдэбилинэн Аппааны бөһүөлэгэр Лена уулусса 65 №-дээх 12 квартиратын толору хааччыллыылаах оҥордулар. Маны таһынан, «Чороон» сынньалаҥ киин үлэһиттэрэ бэлэмнээн, тэрийэн «Сандаара» фольклорнай бөлөх Кытай республикатыгар, 2-с Аан дойдутааҕы «Хрустальный лотос» диэн фестивальга кыттан 1-кы степеннээх лауреат буолан кэллилэр. И.Е. Винокуров аатынан Хатыҥ-Арыы орто оскуолатын иһинэн үлэлиир «Кэрэ Куо» муода-театра (сал. Винокурова А.А.) Санкт-Петербург куоракка ыытыллыбыт фестивальга кыттан 1-кы степеннээх лауреат буоллулар. «Дуорай» эр дьон вокальнай ансамбла республикатааҕы «Ыллыыллар эр дьон» ырыа конкурсугар 1-кы степеннээх дипломант үрдүк аатын ылылар. Нам улууһун аатыттан Тыа сирин сайдыытын сылыгар аналлаах Уус-Алдаҥна уонна Дьокуускай куоракка ыытыллыбыт 3-с республикатааҕы «Спорт селу» культурнай уонна спортивнай фестивальга кыттан 3-с бириистээх миэстэни ылбыттара.

Сыллата ыытыллар хаар, муус оҥоһук күрэҕин түмүгэ таҕыста, кыттыбыттарга уонна кыайылаахтарга анаан анал бэлэхтэр туттарылыннылар. Салгыы Махтал суругу уонна сэмэй бэлэҕи инбэлиит оҕолор икки ардыларыгар ыытыллыбыт дзюдо Всероссийскай турнир бронзовай призеругар Ольга Рожинаҕа туттардылар. Аппааны олохтооҕор билиҥҥи кэм сэриитин кыттыылааҕар Сивцев Евгений Ивановичка «За службу на Северном Кавказе» диэн мэтээли биэрдилэр. Өр сылларга Аппааны сынньалаҥ киинигэр методиһынан таһаарыылаахтык үлэлээн кэлбит Анна Михайловна Кривошапкинаҕа «За вклад в развитие народного художественного творчества РС(Я)» диэн бэлиэ туттарылынна.

2013 сыл Тыа сирин сайдыытын сылынан биллэриллибитэ, нэһилиэк, улуус, республика иһинэн ыытыллыбыт тэрээһиннэргэ көхтөөхтүк кыттыбыт дьоҥҥо уонна элбэх үүтү, эти, оҕуруот аһын үүннэрэн үрдүк көрдөрүүлээхтэргэ, «Хатыҥ-Арыы нэһилиэк» МТ баһылыгын махтал суругун уонна бэлэҕин туттардылар. Бастыҥ баанынай хаһаайыстыбаларынан «Эҥсиэли» б/х (сал. Винокуров З.И.), «Беларусь» б/х (сал. Сучко Н.К.), «Сис» б/х (сал. Винокуров П.К.), «Хардаҥ» б\х (сал. Афанасьева Г.Г.), «Сайдыы» ХЭТ сал. Семенов Г.И., «Бастыҥай» б/х (сал. Новгородова С.Н.) буоллулар.

Уон бастыҥ спортсмен аатын сүктүлэр: Колотова Зоя (Граф Биэрэгин) – Уус- Алдан улууһун, Бороҕон орто оскуолатын 6 кылааһын үөрэнээччитэ көҥүл тустууга Саха республикатын кыайыылааҕа, Дальнай Восток бастыыр иһин күрэхтэһии чемпионката, Чебоксар куоракка ыытыллыбыт Россияҕа бастыыр иһин күрэхтэһии кыттыылааҕа. Кузьмин Костя – Олимпийскай резерва училищетын 8 кылааһын үөрэнээччитэ, көҥүл тустууга Саха республикатыгар бастыыр иһин күрэхтэһии 2-с миэстэлээх призера, Дальнай Востокка бастыыр иһин күрэхтэһии 3-с миэстэлээх призера, Чебоксар куоракка ыытыллыбыт Россияҕа күрэхтэһии кыттыылааҕа. Софронова Эмма – Нам 2 №-дээх орто оскуолатын 4 кылааһын үөрэнээччитэ. Саха республикатыгар дуобакка 2-с миэстэлээх, Сочи куоракка ыытыллыбыт Аан дойдутааҕы турнир кыайыылааҕа, Ярославль куоракка ыытыллыбыт күрэхтэһиигэ 4-с миэстэ призера. Щукин Ганя – Дьокуускай куорат 2 №-дээх оскуолатын 5 кылааһын үөрэнээччитэ. Көҥүл тустууга улуус чемпиона, Зырянов И.Н. бириилҥэр республиканскай турнир, Алексеев Н.К., Волков Н.Н. бириилҥэр республиканскай турнирдар кыайыылааҕа. Сивцева Маша – И.Е. Винокуров аатынан Хатыҥ-Арыы орто оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччитэ. Кириллиннэр дьиэ кэргэн бириилҥэр чэпчики атлетика күрэҕэр 3-с миэстэлээх, Тимофеев Н.С. бириилҥэр республиканскай турнирга 3-с миэстэ, Гуляев М.Д. бириилҥэр республиканскай турнирга 2-с миэстэ. Сивцев Владимир Петрович – саанан ытыы, Саха республикатын спордун маастара. Улуустааҕы комплекскай спартакиада чемпиона, Хотугу зонаҕа ветеран спортсменнар чемпиона, бырааттыы Охлопковтар, Гаврильевтар бириистэригэр республиканскай турнир, «Звезда героя» республиканскай турнир кыайыылааҕа. Овчинников Иннокентий Иннокентьевич – спорт национальнай көрүҥэ. Хапсаҕайга улуус чемпиона, Хотугу зонаҕа ветеран спортсменнар чемпиона, Саха республикатын хапсаҕайга федерация кубогар 4-с миэстэ. Макаров Гаврил Алампадьевич – армспортка Аан дойдутааҕы «Золотой заяц» турнир бронзовай призера, Саха республикатыгар бастыыр иһин күрэх үрүҥ күмүс призера. Семенов Сергей – көҥүл тустууга Россия спордун маастара. Тында куоракка ыытыллыбыт «Ковер БАМА» Бүтүн Россияҕа турнир кыайыылааҕа. Яковлев Роман – мини-футболга «Университет» сүүмэрдэммит хамаанда чилиэнэ. Норофоминск куоракка ыытыллыбыт Бүтүн Россияҕа уустудьуоннар оонньууларын, Ростов на Дону Бүтүн Россияҕа уустудьуоннар спартакиадаларын кыттыылааҕа.

Үс бастыҥ спортивнай хамааннаннан 2 №-дээх Профлицей (сал. Соловьева Н.С.), фитнес-аэробика хамаандата «Спорт селу» региональнай этап фестивалыгар 1 миэстэлээх, «Спорт селу» республиканскай фестиваль күрэҕэр 1 миэстэлээх. Саанан ытыы хамаандата (сал. Тохтобин А.Ф.) буоллулар.

«Семья года» номинацияны Миролюбовь Григорьевна, Петр Семенович Сивцевтэр буоллулар. «Лучшая общественная организация» номинация хаһаайыттарынан Аппааны (председатель Корчанова Е.П.) уонна Кыһыл Дэриэбинэ дьахтар сэбиэтэ (председатель Уваровская Р.А.) буолла. «Лучший сельхозтоваропроизводитель» номинацияны «Винокурова» б/х (сал. Винокурова Л.В.) уонна «Дьөһөгөй» б/х (сал. Винокуров З.В.) ыллылар. «Партнерство» номинацияҕа Хатыҥ-Арыы нэһилиэк ДПК (сал. Шадрин А.А.) уонна ИП Соловьев Владислав Иннокентьевич буоллулар. «Содействие» номинацияҕа И.Е. Винокуров аатынан Хатыҥ-Арыы орто оскуолата (дир. Ноговицын Д.И.) тигистэ, «Предприниматель года» номинация ИП «Соловьев А.И.» «Төрүт уу», «Лучший творческий коллектив» номинацияҕа «Сандаара» фольклорнай бөлөх (сал. Пономарева С.Д.) уонна «Дуорай» эр дьон вокальнай ансамбла, «Коллектив года» номинация «Чороон» сынньалаҥ киинэ (сал. Пономарева С.Д.) уонна «Сандаара» оҕо сайдар киинэ (сэб. Оконешникова А.С.) тигистилэр.

Үөрүүлээх биэчэри Алиса Николаева, Петр Машников, Анна, Петр Охлопковтар, «Дуорай» вокальнай ансаамбыл, Петр Сивцев, «Сандаара» фольклорнай коллектив, Анжелика, Денис Герасимовтар-Сивцевтэр, Саргылана Пономарева ыллаан киэргэттилэр. «Чороон», «Сайдыы», «Самародок» сынньалаҥ киинэрин үлэһиттэрэ тэрийэн ыыппыт дьоро киэһэлэрэ үгүс дьону түмэн, сэргэхситэн, үөрдэн өссө даҕаны үүммүт 2014 сылга саҥа саҕахтары арыйан, нэһилиэк олоҕо үүнэ-сайда турарыгар, түмсүүлээх, үлэҕэ бэриниилээх буоллахха киһи элбэҕи ситэрин, баҕа санаа оҥостон тарҕыстылар.

Н.Д. СИВЦЕВА, Аппааны

САҤА СЫЛЫ КӨРСӨ

Хайдах олордугут, ыаллар?

Тохсунньу 5 күнүгэр Үөдэйгэ нэһилиэк баһылыгын саҥа дьыллааҕы дьуолката буолан ааста. Тымныы томороон күннэри аахсыбакка оҕо-аймах бу күн И. Зырянов аатынан культурнай-спортивнай комплекска тоҕуоруһа муһуннулар. Тымныы Моруос оҕонньор, сиэн кыыс Хаарчаана, нэһилиэк Аҕа баһылыга Семен Ядреев оскуола туйгун үөрэнээччиларин уонна бастыҥ активист оҕолору кытта арыаллаан киирэн киэҥ саала устун хаамтылар. Нэһилиэк баһылыга ааспыт сыл үтүө түмүктэринэн, саҥа сылаас, ыраас оскуолаҕа киирбиттэринэн, үүммүт Дьөһөгөй сылынан эҕэрдэлээн туран 12 үөрэх туйгуннарыгар, анал бириэмийэ туттарда, ол курдук Колодезников Еремей 2 кылаас, Саввина Вика 3 кылаас, Елисеева Саина 3 кылаас, Ефремова Уйгулаана 4 кылаас, Зыков Герман 6 кылаас, Иванова Марита 6 кылаас, Михайлова Снежана 6 кылаас, Сабардахова Валя 6 кылаас, Новгородова Наташа 7 кылаас, Барашков Дархан 8 кылаас, Гуляева Нарыйа 9 кылаас, Петрова Ньургустана 9 кылаас туйгун үөрэнээччиларэ. Маны таһынан, 18 бастын активист, лидер оҕолорго грамотаны кытта сэмэй бэлэхтэри туттарда. Ахсынньы ыйга ыытыллыбыт «5 пятерочек» акцияҕа ситиһиилээхтик кыттыбыт 28 оҕоҕо Тымныы оҕонньор бэлэхтэрин туттарда. «Сарыал» сынньалаҥ киин үлэһиттэрэ (дир. Габышева С.Р.) «Буратино» остуоруйанан сэргэх представление көрдөрөн оҕолорго үөрүүнү бэлэхтээтилэр. Маны таһынан, кылаастарынан култуура сыла биллэрибитинэн бастыҥ маскараакка, ырыаҕа, үҥкүүгэ уонна «Битва хоров» диэн араас тэрээһиннээх күрэхтэһиилэр буоллулар. Ырыа күрэҕэр Иванов Никон 2 кылаас үөрэнээччитэ бастаан таҕыста. 2 миэстэҕэ Сабардахова Валя 6 кылаас туйгун үөрэнээччитэ, 3 миэстэҕэ 10 кылаас үөрэнээччиларэ Маша Ядреева, Күннэй Николаева ырыалара биһирэннэ. Үүгүс улуустааҕы, республикатааҕы, «Виват Италия» международнай, «Единство России» всероссийскай конкурстар лауреаттара уонна дипломаннара аатын сүкпүт 7 кылаас үөрэнээччитэ Лилиана Охлопкова дьиэ кэргэнин анал сыаналаах бириилҥин Валя Сабардаховаҕа туттарда. «Битва хоров» күрэҕэр алын сүһүөх кылаас уолаттарын хора (сал. Афанасьева Т.Н.) кыайда уонна маскараат күрэҕэр 1 миэстэни Ильина Ванесса 2 кылаас бастыҥ үөрэнээччитэ ылла.

Ити курдук бу тэрээһиннээх күҥҥэ төрөппүттэр, оҕолор саҥа сылы уруйдуу көрүстүлэр, ааспыт сылы айхаллыы атаардылар.

Е. ЭВЕРСТОВА, Үөдэй

«ОТУУ УОТА» ОТЧУОТТУУР

Биһиги улууспутугар «Отуу уота» диэн айар дьоҕурдаахтар түмсүүлэрэ тэриллибитэ 30-ча сыл буолла. Кэнники сылларга суруйааччы, мелодист Александр Григорьевич Дунаев салайыаҕыттан ыла үлэхамнас биллэрдик сэргэхсийдэ. Билиҥҥи туругунан улууспутугар Саха сирин суруйааччыларын Союһун чилиэнигэр 8 киһи баар. Ол курдук, Парникова А.А. – Сабарай Илгэ, Жирков М.Н. – Хара Макаар, Кобяков А.Г., Ушницкай В.В. – Сэки, Дунаев А.Г., Федотов Н.К., Байанаева П.Д., Жирков В.П. бааллар.

Соторутааҕыта литературнай музей балаҕаныгар А.Г. Дунаев сыллааҕы отчуотун иһитиннэрдэ. Отчуоттан иһиттэххэ, «Отуу уота» түмсүү 8-та мунньахтаабыт, 11 төгүл араас тэрээһиннэри ыыппыт. Бу түмсүүгэ 22 айар, суруйар дьоҕурдаах дьоннор сылдьаллар. Сыллааҕы усунуостарын бириэмэтигэр төлөөн иһэллэр эбит. Сыл устата 5 аптар ырыаларын-хоһооннорун ырытыы, дьүүллэһии ыытыллыбыт. Суруйааччылар И.А. Бубякин – Чөҥөчөк уонна А.Г. Дунаев төрөөбүт күннэрин бэлиэтээбиттэр, айар киэһэлэрин ыыппыттар. Ушницкай В.В. – Сэки айар киэһэтэ Хамаҕаттаҕа буолбут. Дьокуускайга киирэн Саха сирин суруйааччыларын Союһун председателин И.В. Мигалкин үбүлүөйүгэр кыттыыны ылбыттар. Покровскайга И.М. Гоголев – Кындыл «Хотугу сибэкки» ораториятынан уус-уран аҕыыларга кыттан кэлбиттэр о.д.а. тэрээһин үлэлэр ыытыллыбыттар. Отчуоту дьүүллэһиигэ 8 суруйааччы бэйэлэрин санааларын этиннилэр. Ол курдук, ааптар кинигэтин эрдэ тарҕатан аҕаан баран, бэлэмнэнэн кэлэн киэҥ ырытыыны оҥорорго, «Отуу уота» уонна «Туллук хаара» түмсүүлэри холбоон биир хамнастаах салайааччыны, Чаҕылҕан 100 сылынан улууска тахсар кинигэҕэ кыттарга, Чаҕылҕан уҥуоҕар тахса сылдьарга, күрүөтүн оҥорууну туруорустулар, Иван Васильевич Мигалкин биһиэхэ олус элбэх көмөҥү оҥорбут, кини көмөтүнэн биһигиттэн 7 киһи суруйааччылар союзтарыгар чилиэнинэн киирбит. Онон киниэхэ «Улуус бочуоттаах гражданинын» аатын иҥэрэргэ диэн саамай сөптөөх этии киирдэ. Түмүгэр А.Г. Дунаев сыллааҕы үлэтин «үчүгэйинэн» сыаналаан туран «Отуу уотун» салайарга иккистээн таллылар.

Е. ФЕОФАНОВ, «Отуу уотун» чилиэнэ

ИҺИРЭХ ТЫЫТАР

Убаастабыллаах ветераммытын **СИВЦЕВА КЛАРА КИРИЛЛОВНАНЫ** 80 сааскын туолбут өрөгөйдөөх үбүлүөйүгүнэн ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!

Күн-дьыл өксүөнүн билбэккэ, ыалдьар-кырдьар диэни аахсыбакка, чугас дьонуҥ сылаас тапталларынан кынаттаммыт уһун уйгулаах олоҕу, саха алмааһыныы кытаанах доруобуйаны баҕарабыт.

Бары үчүгэйи кытта 2 №-дээх Профессиональнай лицей коллектива

Күндүтүк саныыр уолбун, убайбытын, аҕабын, эһэбин **АРГУНОВ МАКСИМ КИРИЛЛОВИҺЫ** 50 сааскын туолбут үбүлүөйдээх күҥүнүнэн, «СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ» аат иҥэриллибитинэн ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт күндү киһибитигэр кытаанах доруобуйаны, эстибэт эрчими, олоххо дьулууру, инникигэ эрэли, баҕа санаа туолуутун, баай талым олоҕу, үтүмэн үгүс үөрүүнү. Дьөһөгөй сыла Эйиэхэ дьолу-соргуну тосхойдун!

Эҕэрдэни кытта Партизантан ийэҥ Варвара Михайловна, кыыһыҥ Ангелина, сиэниҥ Аделина, балтыларыҥ, быраатыҥ уонна кинилэр дьиэ кэргэттэрэ

Сведения об исполнении бюджета, сведения о численности муниципальных служащих за 2013 г. МО «Тюбинский наслег»

Доходы бюджета МО «Тюбинский наслег» из уточненных бюджетных назначений за 2013 год – 11843712,00 (одиннадцать миллионов восемьсот сорок три тысячи семьсот двенадцать рублей), исполнено (поступление в бюджет) – 11903925,35 (одиннадцать миллионов девятьсот три тысячи девятьсот двадцать пять рублей 35 коп.). План выполнения 100,5%. Израсходовано по статьям всего -11794610,92 (одиннадцать миллионов семьсот девяносто четыре тысячи шестьсот десять рублей 92 коп.) из запланированных расходов в сумме 11954612,00 (одиннадцать миллионов девятьсот пятьдесят четыре тысячи шестьсот двенадцать рублей 00 коп.)

План расхода составил 98,7%. Дефицит бюджета на 2013 год составляет 110900,00 (сто десять тысяч девятьсот рублей 00 коп.)

Численность муниципальных служащих администрации МО «Тюбинский наслег» 4 (четыре) человека.

Глава МО «Тюбинский наслег» Федоров К.К.

ВНИМАНИЮ ГЛ. БУХГАЛТЕРОВ УЧРЕЖДЕНИЙ ОРГАНИЗАЦИЙ ВСЕХ ФОРМ СОБСТВЕННОСТИ ИП

12 февраля 2014 г. в здании администрации улуса в актовом зале будет проведен семинар по тематике: Изменения в налоговом кодексе РФ с 2014 г. Разъяснения о действующем законодательстве, НДС, налог на прибыль, УСН, ЕНВД. Патентная система налогообложения 1 часть НК РФ.

Начало семинара – с 11 часов. Просим принять активное участие.

Межрайонная инспекция ФНС России № 5 по РС(Я)

Деньги Легко и Быстро!

От 2000 до 15000 руб. по двум документам. Теперь работаем и по воскресеньям.

Наш адрес: с. Намцы, ул. Ленина, 12/2, ТЦ «Электра-Продукты», 2-й этаж, тел. 89142723633. Режим работы: с 10.00 до 18.00, сб.-вс.: с 10.00 до 15.00 ч.

«Аргыс-такси» по селу и улусу. Проезд до 24.00 – 100 руб., с 24.00 до 07.00 – 150 руб.
43-111, 43-232, 89142913221, 89841174289 89248676068, 89644250411
Грузовые перевозки
Предъявителю купона скидка – 20 руб.

ПОЛОЖЕНИЕ
открытого турнира по боксу Намского улуса на призы Почетного гражданина Намского улуса, заслуженного учителя РС(Я), ветерана бокса Кутукова Валерия Романовича

1. Цели и задачи:

– Пропаганда и развитие бокса, как олимпийского вида спорта;

– Укрепление дружеских связей между спортсменами, пропаганда ЗОЖ;

– Чествование ветерана спорта Кутукова В.Р.

2. Сроки и место проведения:

– Соревнования проводятся в с. Намцы с 7 февраля по 9 февраля 2014 г. в спортивном зале ДЮСШ;

– День приезда – 6 февраля;

– Мандатная комиссия и взвешивание 6 февраля с 15.00 до 19.00;

– Заседание судейской коллегии и представителей в 19.00.

3. Условия проведения соревнований:

Соревнования проводятся по действующим правилам Федерации бокса России.

4. Руководство подготовкой и проведением соревнований:

Общее руководство подготовкой и проведением соревнований осуществляется оргкомитетом. Непосредственное проведение соревнований возлагается на главную судейскую коллегию.

5. Возрастные и весовые категории:

2002-2003 г.р. – 28 кг, 32 кг.

2000-2001 г.р. – 37 кг, 40 кг, 43 кг, 44,5 кг, 46 кг, 54 кг.

1998-1999 г.р. – 48 кг, 50 кг, 52 кг, 57 кг.

1996-1997 г.р. – 44,5 кг, 49 кг, 60 кг, 63 кг.

Взрослые: 49 кг, 52 кг, 56 кг, 60 кг, 64 кг, 75 кг.

6. Награждение:

Чемпионы и призеры награждаются медалями и грамотами. Установлены специальные призы «За лучшую технику», «За волю к победе», «Перспективный боксер», «Лучший боксер турнира».

7. Заявки:

– Именные заявки, заверенные врачом, документ удостоверяющий личность, страхование жизни от несчастных случаев, представляются в мандатную комиссию.

– С каждой команды приглашается 1 судья. Спортсменам иметь при себе постельное белье, спальные мешки.

Тел. 89142234499 (Кутуков В.В.), 89841096335 (Артамонов А.Ю.)

Данное положение является официальным вызовом.

Оргкомитет

ПОЛОЖЕНИЕ
республиканского турнира по вольной борьбе на призы мастера спорта международного класса СССР, чемпиона России Егора Николаевича Алексеева

Цели и задачи:

– пропаганда и популяризация вольной борьбы;

– повышение спортивного мастерства борцов;

– укрепление дружеских, спортивных связей между улусами;

– пропаганда ЗОЖ.

Сроки и место проведения:

Соревнование проводится 8 февраля 2014 г. в КСК им. Е.Г. Гоголева в с. Тумул Модутского наслега Намского улуса. Регистрация и взвешивание 7 февраля с 16.00 ч. ЦСП «Триумф».

Начало соревнований с 10.00 ч. КСК им. Е.Г. Гоголева с. Тумул Намского улуса.

14.00 ч. – 15.00 ч. – Чествование Алексеева Е.Н.

15.00 ч. – 16.00 ч. – Продолжение соревнования

16.00 ч. – финал

17.00 ч. – награждение победителей.

18.00 ч. – абсолютное первенство по борьбе хапсагай.

Приз на абсолютное первенство – жеребенок.

Руководство проведения соревнований:

– общее руководство проведения соревнований осуществляется Администрацией МО «Модутский наслег», УСиМП МО «Намский улус» и Федерацией спортивной борьбы РС(Я);

– непосредственное проведение возлагается на главную судейскую коллегию Федерации спортивной борьбы РС(Я).

Участники и условия соревнований: К соревнованиям допускаются 1996 г.р. и старше. Соревнование проводится по весовым категориям: 67, 61, 65, 70, 74, 86, 97 и 125 кг.

– соревнование проводится по действующим правилам ФИЛА;

Финансовые расходы: Все расходы, связанные с командированием (проезд, питание) участников и тренеров за счет командирующей организации.

Награждение: Чемпионаты и призеры награждаются медалями, грамотами, ценными призами.

Контактные телефоны: Участие в турнире подтвердить телеграфно или письменно по адресу: Администрация МО «Модутский наслег» – телефон 8(41162) 27-6-17, 27-6-52 (Н.Г. Сокольников), 27-6-04 (Алексеев Е.Н.).

Данное положение является официальным вызовом.

СР Ырыа айааччылар союзтарын чилиэнэ, «Оҕолорго анаммыт бастыҥ ырыа» диэн СР Президенин Гранын хаһаайына Валерий Егоров ырыаларын толорууга ырыа конкурсун БАЛАҺЫАННЬАТА

Конкурс буолар күнэ-дьыла: кулун тутар 4-5 күннэрэ, 2014 с.

Тэрийээччилэр: Нам улууһун Культураҕа уонна Духуобунай сайдыытын управлениета, А.Ф. Шестаков аатынан сынньалаҥ киинэ.

Буолар сирэ: Нам селота, А.Ф. Шестаков аатынан сынньалаҥ киинэ.

Регистрация: кулун тутар 4 күнэ, 9 чаастан.

Конкурс сыала-соруга:

– Оҕолор ыллыыр дьоҕурдарын сайыннарыы;

– В. Егоров ырыаларын тарҕатыы;

– Конкурстан киирбит үбүнэн А.Ф. Шестаков аатынан СК тутуутугар көмөлөһүү.

Конкурс усулуобуйата, ыытыллар бэрээдэгэ:

– В. Егоров биир ырыата толоруллар;

– 1 бөлөх – детсад оҕолоро;

– 2 бөлөх – начальнай кылаас оҕолоро;

– 3 бөлөх – 5-8 кылаас оҕолоро;

– 4 бөлөх – 9-11 кылаас оҕолоро;

– Хас биирдии бөлөх аайы ансамблынан, эбэтэр биирдиилээн толоруу көрүллэр;

– Ханнык баҕарар доҕуһуол көҥүллэнэр;

– Бөлөҕүнэн хаартыскаҕа түһүү.

Дьүүллүүр сүбэ көрөр:

– Ырыа толоруллар маастарыстыбата;

– Ырыа матыыба;

– Ырыа ис хоһоонун арыйыы, көстүүм.

Бөлөхтөрүнэн наҕарадалааһын:

– Гран-при;

– 1, 2, 3 степеннээх лауреат;

– 1, 2, 3 степеннээх дипломант.

Кыттааччыттан усуноос:

– Биирдиилээн кыттааччы – 200 солк.

– Ансамбль биирдии кыттааччытыттан – 100 солк.

Сайаапкалары Нам селотун А.Ф. Шестаков аатынан СК ылабыт.

Билсэр телефон: А.Ф. Шестаков аатынан СК – 41593, В. Егоров – 41090, 89243609894

ООО «ВИКАРТ»
Немюгюнский хлебозавод

С связи с расширением на постоянную работу требуются Пекари, Кондитеры, Разнорабочие, Водители, Грузчики, Авто слесари.

От вас: Ответственность, умение работать в команде, энергичность, желание, можно без опыта работы, возраст от 23 до 38. При себе иметь санкнижку.

От нас: Достойная заработная плата, соц. пакет.

Обращаться по тел: 89142941877, 89142665000

«Ийэ үүтүнүү минньигэс, көөнньүбүт кымыстыы дьырылас, айылҕам сытыныы сайаҕас Сахам тыла». Олунньу 7 күнүгэр 10 ч. А. Шестаков аатынан СК «Ийэ тыл күнүгэр» анаммыт тэрээһиҥҥэ ыҥырабыт. Кэлиҥ, кыттыҥ, өбүгэ ситимин уһатыаҕыҥ.

Тел. 89243696174

Сделаем по вашим размерам встроенную, **корпусную мебель, офисные перегородки, лоджии.**

Тел. 89247610053

Опытный педагог предлагает репетиторство по математике в 5-11 классах, подготовка к ГИА, ЕГЭ, олимпиадам.

Тел. 89627381139

МБОУ «Намская СОШ №1» объявляет набор на курсы водителей автотранспортных средств категории «В».

Тел. 41-1-02, 89243677194, 89142816708

«Окно Якутска» компанияҕа Нам улууһугар пластиковай **түннүк атыылыыр** бэрэстэбиитэллэр наадалар.

Тел. 89142740868

Сылгы сиэлин, кутуругун, сырдык норка (б/у) бэргэһэлэри **атыылаһабын.**

Тел. 25-2-70, 8-964-416-89-00

Грузовые перевозки по селу, по городу.

Тел. 89243661967, 89841160270

Куплю б/у чугунный радиатор.

Тел. 89142882953

Считать недействительным утерянное удостоверение ветерана ВОВ на имя Обутова Дмитрия Петровича

МАХТАЛ

20 января 2014 г. прошло 40 дней, как не стало нашего горячо любимого сына, брата, отца, дяди, дедушки Чумаевского Иннокентия Николаевича. Выражаем огромную благодарность друзьям, соседям, одноклассникам, родным, бригадам «Скорой помощи», коллективам СХПК «Эрэл», Намской районной больницы и поликлиники, Намской детской школы искусств, коллективу ООО УК «Акведук» г. Якутска, подругам и друзьям дочерей за большую моральную поддержку и материальную помощь. Дай Бог всем вам и вашим родным здоровья.

С уважением – родные

КЭРИЭСТЭБИЛ

2014 сыл олунньу 4 күнүгэр тапталлаах ийэбит, эбэбит, сэрии, тыыл ветерана, Партизан бөһүөлэгин Ытык кырдьаҕаһа Иванова Татьяна Алексеевна 85 сааһыгар күн сириттэн күрэммитэ 40 хонуга.

Ийэбит бу Орто дойдуга 1928 сыл тохсунньу 1 күнүгэр Сунтаар оройуонун Жарханскай нэһилиэгэр күн сирин көрбүтэ. Дьоно эрдэ өлөннөр, атын ыалга иитиллибитэ. Бэйэтин өйдүөҕүттэн наар ыарахан үлэни үлэлээбитэ, ол курдук оскуолаҕа тас үлэһитинэн 4-түү оһоҕу бэйэтэ мас хайытан отторо, шахтаҕа таас чох хостоохунугар, пароходка морягынан да сылдьыбыта. Онтон Дьокуускай куоракка кэлэн олоҕун аргыһын көрсөн ыал буолбута. Түөрт оҕоҕо күн сирин көрдөрбүтэ. Кэлин 1967 с. Партизан бөһүөлэгэр тахсаннар олохсуйан иккис дойду оҥостон, олоҕун бүтэһик күнүгэр диэри олорбута. Партизаҥҥа пенсияҕа тахсыар диэри ньирэй көрөөччүнэн үлэлээбитэ. Ийэбит барахсан кэргэнэ өлөн, оҕолорун бэйэтэ атахтарыгар туруоран үлэһит дьон оҥортообута. Һаһаа минньигэс астаах этэ, оһуоба пельменэ, бэрэскитэ олус табыллара. Ийэбит 10 сиэннээх, 6 хос сиэннээх. Сүүс сааспар тиийиэм диэхтиирэ, баҕа санаата туолаахтаабата.

Ийэбитин бүтэһик суолугар атаарарбытыгар кыыһа Шестакова Татьяна үлэлиир тэрилтэтигэр бэйэтэ улахан махталын тиэрдэр, ол курдук Харитонова М.Н., Викторова В.Н. уонна Үөдэй орто оскуолатын коллективыгар. Уола Иванов Сергей тэрилтэтигэр, табаарыстарыгар улахан махталбытын тиэрдэбит. Чэгиэн-чэбдик, доруобай буолуҥ.

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, эйигин суохтуохпут, ахтыахпыт, саныахпыт. Эн тускунан үтүө өйдөбүлү уос номоҕо гынан кэнэҕэски ыччаккар кэпсии-сырдата туруохпут. Быдан дьылларга быраһаай.

Кыргыттара, уолаттара, кийиитэ, күтүөтэ, сиэннэрэ

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуйааччы — ***41496,***
сургу тиһии,
хаһыаты таҥыы — ***41332,***
бухгалтерия — ***41141,***
факс — ***41141, 41496.***

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Эҥсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационнай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — ***ПИ №ТУ14-0216.***

Сурукка аакпытын-суолгутун, үлэҕитин, дьиэҕит аадырыһын чопчу ыйыҥ. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. ***Автор этэрэ хаһыат санаатыныын мэлдьи биир буолбат.***

«ЭҢСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложнай уул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Эҥсиэли» хаһыат
РИС талылынна, таҥылынна
уонна бэчээттиир сыаҕар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4
Формата А3. Кээмэйэ 1,5 бэчээт. лиис
Көҥүл сыананан атыыланар
Индексэ — 54889. Тираһа — 2134
Бэчээккэ илии баттаныытын графига — 12:00 ч. 04.02.2014 с.
Бэчээккэ илии баттанна —11:20 ч. 04.02.2014 с.